

HPV-vaccination 18-26 år på Barnmorskemottagning i VGR

Förändringar sedan föregående version Ny riktlinje.

Bakgrund och syfte

Humant papillomvirus (HPV) är en grupp av vårtvirus som sprids via slemhinne- och hudkontakt. I Sverige är HPV den vanligaste sexuellt överförbara infektionen. De flesta infektioner läker ut av sig själv, men kan ibland bli persisterande. Personer med persisterande HPV-infektion har en ökad risk att senare i livet utveckla cellförändringar och cancer i könsorgan, analt samt i mun och svalg. Ungefär 1000 kvinnor och 550 män nydiagnosticeras varje år med HPV-orsakad cancer i Sverige. Det finns effektiva vaccin mot de virustyper av HPV som oftast är orsaken till cancerutveckling. Att vaccinera sig mot HPV är det bästa sättet att skydda sig mot HPV-relaterad cancer, med allra bäst effekt innan man exponerats för viruset.

HPV-vaccination av pojkar och flickor i skolan är en del av det allmänna barnvaccinationsprogrammet. Flickor erbjuds HPV-vaccination i femte klass sedan år 2012, pojkar sedan år 2020. Detta är ett effektivt sätt att förebygga och utrota HPV-relaterad cancer. Så kallad catch-up-vaccination av övriga ålderskohorter skall öka effekten ytterligare.

Vaccinet som används i Sverige sedan 2020 är Gardasil 9. Vaccinet ger ett ca 90 procentigt skydd mot de HPV-typer som kan orsaka livmoderhalscancer, förutsatt att personen inte blivit smittad med dessa typer innan vaccinationen. Kvinnor i åldern 18-26 år har i hög grad erbjudits det äldre HPV-vaccinet Gardasil 4 i skolåldern, vilket gav ett 70% skydd mot de HPV-typer som kan orsaka livmoderhalscancer. De erbjuds nu i VGR Gardasil 9 för att få ett ännu bättre skydd. Gardasil 9 skyddar också mot fler HPV-typer som orsakar svåra cellförändringar.

Vuxna till och med 26 år vaccineras med två doser. För de allra flesta räcker två doser med 6–12 månaders mellanrum, men vissa riskgrupper med nedsatt immunförsvar behöver tre doser enligt ett särskilt vaccinationsschema som ordineras av behandlande läkare.

Folkhälsomyndigheten rekommenderar HPV-vaccination till alla personer oavsett kön till och med 26 år som inte tidigare har vaccinerat sig mot HPV.

Erbjudandet i Västra Götaland är ännu mer generöst. Från januari 2026 kan alla som är mellan 18 och 26 år vaccinera sig mot HPV utan kostnad. Erbjudandet gäller de som är folkbokförda i **Västra Götaland, oavsett tidigare HPV-vaccination med Gardasil 4**. Personer som är 27 år och äldre får själva bekosta vaccination.

Invånare som är födda år 2000-2008 kan boka in sig för vaccination av barnmorska på BMM.

Biverkningar

De flesta reaktioner som förekommer av vaccinationen är milda och snabbt övergående. De vanligast förekommande biverkningarna är lokala reaktioner (smärta, rodnad, svullnad och kliande) vid stickstället, kortvarig feber, huvudvärk, trötthet och illamående. Svimning kan förekomma och räknas framför allt som en reaktion på nålsticket. Allergiska reaktioner är mycket sällsynta.

Kontraindikationer

- Graviditet
- Känd överkänslighet mot de aktiva innehållsämnen eller mot något hjälpämne samt överkänslighetsreaktion efter tidigare vaccination mot HPV.

Andra överväganden

- Vid tidigare anafylaktisk reaktion av annan orsak, konsultera läkare enligt lokal rutin.
- Vaccinationen ska skjutas upp vid infektionssjukdom med feber. Lindrig infektion utgör inte kontraindikation mot vaccination med Gardasil 9.
- Hemofili/blödarsjuka utgör inte kontraindikation mot vaccination, men extra kompression över insticksstället rekommenderas i 10 minuter. Vid svår hemofili diskuteras med läkare enligt lokal rutin före vaccination.

Vaccination kan ges under amning.

Vaccination med Gardasil 9 kan ges utan hänsyn till tidpunkt för andra vaccinationer.

Avvakta med att administrera Gardasil 9® vid följande tillstånd

- Vid kronisk lever- eller njursvikt omedels kontakta ordinarie ansvarig läkare för bedömning om vaccin kan ges. När invånaren erhållit godkännande från ansvarig läkare kan vaccination ges.

Utförande

Det skall finnas anafylaxiberedskap och möjlighet att tillkalla ambulans/akutvård per telefon på enhet där vaccination utförs, se riktlinje [Allergisk reaktion Barnmorskemottagningar VGR](#).

Vaccination ska inte utföras då vårdgivaren är ensam på enheten. Annan närvarande personal informeras om vaccination. Det kan även vara barnhälsovårdspersonal.

Vaccinerad person ska observeras under 15 minuter efter vaccination på enheten. Inga specifika kontroller behövs vid avsaknad av symtom talandes för allergisk reaktion.

Invånaren bokar sig själv via 1177. Tider läggs ut via Obstetrix Tidbok tidbokstyp HPV-vaccination.

Invånaren fyller i hälsodeklarationen Allmän i Mitt Vaccin. Barnmorskan går igenom hälsodeklarationen för att försäkra sig om att kontraindikationer inte finns.

För invånare som är 23 år och äldre går barnmorskan in i RHKS för att se när senaste prov är taget. Om det är dags att erbjuda prov ger barnmorskan invånaren ett självprov att ta på mottagningen. Barnmorskan skickar sedan in provet på sedvanligt vis.

Invånaren skall informeras om vikten av att fortsatt delta i gynekologisk screening även efter vaccination.

Vaccinet finns ordinerat enligt [Generella direktiv - ordination av läkemedel Barnmorskemottagningar VGR](#)

Vaccinet administreras genom intramuskulär injektion. Vaccinet ges företrädesvis i överarmens deltoïdmuskel.

Dokumentation sker endast i Mitt Vaccin, [Lathund MittVaccin - HPV Barnmorskemottagningar Regionhälsan](#). Erhållen vaccination syns i invånarens journal i 1177.

Rapportering av biverkningar sker via [Misstänkt biverkning hos människa | Läkemedelsverket \(lakemedelsverket.se\)](#).

Beställning och förvaring

För beställning och förvaring av vaccin [Lathund för beställning och hantering av HPV-vaccin Barnmorskemottagningar VGR.pdf](#)

Självprover till mottagningen beställs via Screening och egen provhantering.

Relaterad information

[Allergisk reaktion Barnmorskemottagningar VGR](#)

[Vaccination mot HPV – Folkhälsomyndigheten](#)

[Generella direktiv - ordination av läkemedel Barnmorskemottagningar VGR](#)

[Vaccination mot HPV - 1177](#)

Arbetsgrupp

Innehållsansvarig

Karin Jerhamre Sundh, mödrahälsovårdsöverläkare, Centralt mödrahälsovårdsteam, Regionhälsan.

Innehållsgranskare

Anna Hagman, mödrahälsovårdsöverläkare, Centralt mödrahälsovårdsteam, Regionhälsan.

Katarina Kylebäck, överläkare. Masthugget Gynekologi- och obstetrikmottagning, Regionhälsan.

Godkännare

Maria Gjertsen, regionområdeschef, Barnmorskemottagning och gynekologi, Regionhälsan.

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje verkställighet

Gäller för: Barnmorskemottagning och gynekologi

Innehållsansvar: Karin Jerhamre Sund, (karje1), Överläkare

Granskad av: Anna Hagman, (annha67), Överläkare, Katarina Kylebäck, (katky), Överläkare

Godkänd av: Maria Gjertsen, (marem2), Regionområdeschef

Dokument-ID: RHS9927-391389789-377

Version: 1.0

Giltig från: 2026-03-04

Giltig till: 2028-03-04